

ZALÁN TIBOR

Vérmese

ZALÁN TIBOR (1954) Budapest

Egy pillanatra abbahagyta, de nem tette le. Éhes vagy, kérdezte, és próbált kevésbé lihegni, mint amennyire lihegésre készítette az emelgetés. Hogy a faszomba' lehetnék én ilyenkor éhes, most mondd meg, hogy lehetnék, baszki, amikor sík ideg vagyok. Te vagy sík ideg, Bandika, gúnyolódott a lány, de a fiú ebből mit sem értett el. Én, én vagyok a sík ideg, mert én egy érző lélek vagyok, most pedig egy gyilkolásban vagyok tettestárs, na, mire vársz, emelgesd már azt a kurva fotelt, így napestig itt dekkolhatunk ebben az istenverte mosókonyhában! És ha nem sikerül a végén, kérdezte a lány vékony hangon. Sikerülni fog, baszki, sikerülni fog, még mindenkinek sikerült, hát akkor neked miért ne sikerülne. Ebben persze Bandika nem lehetett biztos, mert még sohasem volt ilyesmiben része, csak hallott róla valahonnan, valakitől, valamikor. Körülbelül ennyire voltak pontosak az információi is, úgy általában. Csak csináld, én nem csinálhatom helyetted, erre belátásod lehet, te vagy bajban, nem én, cicám, próbálta kedvesre hangolni a mondat utolsó tagját, de faszul szólalt meg a beszéd, inkább ironikusnak tűnt fel, mint szeretettel telítettnek. A lány azonnal visszavágott. Anyád a cicuskád! Felkapta a fejét, én, én vagyok a hunyó, de te csináltál fel, azzal a vékony faszoddal, azt hittem, semmire sem vagy képes, aztán meg itt vagyok nyakig a slamasztikában... Mit mondtál, baszki, hördült fel Bandika, hogy nekem vékony a faszom, és nem néztél ki belőle semmit, hát én ezen most felnymtam az agyamat, és ha nem lenne dolgod, akkor fölnyomnám a kis vékonyat egészen a garatodig, onnan meg le a tüdődig, és úgy fulladnál meg, baszki, hogy kettőt se nyikkannál, csak rángatóznál levegőért, mint akit megrázott a kettőhús. Majd megmutatom én neked, hogy kinek van vékony fasza, te kis ribanc, hadarta szinte habzó szájjal, az önérzetükben megsértett férfiak kapkodó és tehetetlen göggyével. Tehetek én róla, hogy olyan tág vagy, mint a Bécsi kapu, hogy egy huszárezred úgy menetelne befelé beléd, hogy még a csákójukat se kellene levenniük? És Bandika már röhögött a saját elméckedésén, hosszan és erőlködve, köhögve, hörgöve röhögött, mint aki nehéz munkával takarítja el a szája elől a rettegést. Mert Bandika valójában rettegett, húsát valami alaktalan, páni rémület markolászta goromba kezekkel, de nem mutatta, hogy fél, ő ezt nem mutathatta, mert ő volt Bandika, a rettenthetetlen, mocskos szájú külvárosi vagány, aki épp azon töpreng, hogy pofán bassza-e a férfiasságát lefitymáló lányt. De nem tette, mert ha beborul, jutott el a végkövetkeztetésig, hogyan fogja emelgetni tovább a fotelt? Mert a fotelt emelgetni kell! Igen, be kell valljam, éhes vagyok, morogta az orra alatt Bandika, mintha szégyellte volna, hogy ilyen válságos pillanatokban a hasára gondol. Aztán könnyedebbre hangolta saját magát. Miért, van valami harapnivaló ebben a kócerájban, kérdezte fintorogva. A lány, akinek ez a kis kóceráj, ez a mosókonyha volt az otthona, mióta az anyja meghalt, és az apja valami dagadt és mosdatlan idegen ribancot hozott a házhoz, egész testében megrándult. Költözz le a kiskonyhába, hallotta, ahogy annak idején rendelkezik az apja, a hatalmas és hatalmasan gonosz ember, aki jószerevével halálra szekálta az anyját. Ne ítélj, hogy ne ítéltesz, mondogatta magában a lány, valahányszor az apjára gondolt. Sohasem tudott szeretettel gondolni rá. Ha érzett is iránta valamit, az legfeljebb a szájalom

volt, mintha előre tudta volna, hogy a nagydarab, harsány és másokkal leginkább csak kegyetlen ember a saját véérébe fog fulladni a végén. Élete legvégén. Torokrák vagy micsoda. Jó lesz neked ott is, idéződik föl benne az ellentmondást nem ismerő és nem tűrő, rendelkező ember. Disznónak disznóóiban a helye, röhögött a korlátolt külvárosi prolik szokása szerint a saját szellemességén. A vézna kamasz lány lesütötte a fejét, és komoran hallgatott. Följárhatsz fürdeni hozzánk, de csak fürdeni, zabálni és gyangyulni csak odalent fogsz ezentúl. Ezentúl, ismételte meg a szót, irracionálisan hosszan megnyújtva a szó végén az ú-t, én élni akarok! Úgy döntöttem, hogy megint élni fogok. Amit a te beteg és hisztériás anyád mellett már régóta nem tudtam. Figyelmesen nézte a lányát, azután megvilágosodott. Az a te bajod, a legnagyobb bajod, hogy az anyádra emlékeztetsz. Emiatt idegesítesz fel, valahányszor rád nézek. Nem kell csinálnod semmit ahhoz, hogy felidegesíts, csak bele kell kerülnöd a látókörömbe. Ha lent leszel, akkor ennek az esélyét a minimálisra csökkenthetjük. Most egészen úgy beszélt, mint a tanult, értelmes emberek. A lány ezeket a váltásokat sohasem értette, igaz, sohasem adott rá módot az apja, hogy megismerje őt. Fürödni pedig, leginkább akkor fürödj, amikor még nem vagyok itthon. Vagy amikor már nem. És szörnyen elégedett volt magával, hogy így kitalálta az új életének leginkább működőképesnek feltűnő premisszáit.

Akkor, szó nélkül, leköltözött. Disznó az óiba. Nem hozott le fentről, a Házból semmit magával, csak a saját holmijait. Még az akváriumát sem, pedig tudta, hogy az apja és az új élettársa mellett a halak hamarosan vagy éhen fognak döglenni, vagy belefulladásnak az eltömődött szellőztető miatt felfordult vízbe. Ágya volt, oda deportálta a mama halála után a régi, szép faragású századeleji ágycsészét az apja. Ágyneműt is talált bősséggel a szekrényben, amelynek a tetején az ágycsészé mintázatához hasonlóan megfaragott székek vesztegettek. Lehet, hogy az ágycsészével együtt készültek, de az is lehet, hogy csak mintázatban hasonlítottak rá. Arra az alkalomra hagyta ott őket, mert máskülönben semmi hasznuk vagy funkciójuk nem volt, hogy ha valaki meglátogatja, bár az apja tiltotta a látogatóktól, de ha mégis, valakinek sikerül besurrannia hozzá a Ház ablaka alatt meggörnyedve, hogy bentről ne lássa meg a szörnyeteg, nos, akkor le tudja ültetni. Ilyen alkalmakra ritkán került sor, mivel a lány csakis olyan embereket, de szűkítsük le a gyűjtőfogalom érvényességi körét, olyan férfiakat fogadott, akikkel szeretkezett is. Ahhoz pedig általában nem volt szükség székre, ahhoz ott volt az ágy, a földön a kék-sárga polifoam; de kedvelt póza volt neki is, a barátai többségének is, hogy ő az ajtó melletti kis komódra könyököl, és a szeretői hátulról hatolnak belé. Valami különös, hamar kialakuló szertartásrend szerint.

Ha most valaki is arra gondol, hogy a lány közönséges kis ribanc volt, akkor ki kell ábrándítsuk ebből a leegyszerűsítésből, mert a lány csak olyanoknak adta oda magát, akiket szeretett. S mert fiatal volt még, mindenfajta olyan garancia híján, amelyeket a nőszülni szándékozó férfiak elvárnak a választottjaiktól, egy-egy kapcsolata nem tartott sokáig, jóllehet a szakítások után hosszan hordozta magában a kapott sebeket, olykor megaláztatásokat. S ahogy az már lenni szokott, ezekből egy-egy másik, újabb kapcsolat fölállásával tudott csak kilábalni, hát szeretői voltak, nem több és nem kevesebb, mint általában egy ilyen, az éveit tekintve húsz év körül járó lánynak. Csak nála nem élvhajhászásból volt ez így, hanem egy öntudatlan túlélési stratégia miatt.

Bandikával egy templomban találkozott. A lány ugyanis mélyen hívő volt, abból a fajtából való, aki nem a miséket szereti, hanem a csöndes, magányos meditációkat az üres templomban. A szentek a képekről, szobrokból ilyenkor visszanéztek rá, beszélgettek vele, legalábbis hallani vélte a hangjukat, és

érthetetlen nyelven szólva hozzá erőt adtak neki. Bandika viszont annyira nem hitt sem Istenben, sem annak földi helytartóiban, hogy éppen azon meseterkedett, az üres templomban ellenőrizetlenül hagyott perselyből hogyan tudná kibányászni a pénzt, épp akkor, amikor a lány belépett a templomkapun. Dermedten meredtek egymásra. Egyik a rajtakapott tolvaj döbbenetével, a másik a bűn látványának iszonyatával. Neked is pont most kell jönnöd, baszki, vágott keserves arcot Bandika. Hagyd azt a perselyt békén, kérte halkan a lány. Ha pénzre van szükséged, tudok valamennyit adni. Mennyit, kérdezte Bandika, zavarában, vagy talán örömeiben, mókásan fél lábra állva. Annyit bizonyára, amennyiből meg tudsz hívni engem egy kávéra, mosolygott szelíden a lány. És együtt kávéztak, hármásban.

Most akkor van kajád, vagy nincs kajád? A hang durva volt és követelőző. Van. De tudod, hogy itt nincs hűtőszekrényem. Hozzál le valamit fentről! Nem lehet, itthon van az apám. Mi van itt lent? Kenyér... tej... kolbász... Ebben a sorrendben, szellemeskedett Bandika. A lány a komód mélyéről előhalászta a gondosan vászonba tekert kenyeret, a tejesflakont és a lecsókolbászt. Bandika megütközve nézte. Ez neked kolbász, kérdezte, ez nem kolbász, ez szar. Ilyet mi legfeljebb a kutyánknak szoktunk venni. Nincs is kutyátok, mondta a lány, a megbántottság legkisebb jele nélkül, de fakó hangon. Akkor a kutyájuknak veszik mások, javította ki magát Bandika. Én szeretem, vontta meg a vállát a lány. Én pedig szeretni vagyok kénytelen, vigyorogta el magát a fiú. Te csak emelgesd a fotelt, baszki, rendelkezett, de ha éhes vagy, megállhatsz enni. A lány a fejét rázta, nem kell neki a kolbász. Ismét megragadta a nehéz fotelt, és emelgetni kezdte. Az első emeléseket szinte meg sem érezte, hiszen rendszeresen jógázott, attól szívósak lettek az izmai, ő maga pedig kitartóbb a testi nehézségekkel szemben. Egészen hosszú idő után kezdett el nehezülni a fotel, verejtékcseppek jelentek meg a homlokán, pedig nem volt izzadós. Igyekezett a levegőjét a legtakarékosabban beosztani, tudta, ha fulladni kezd, nem lesz képes sokáig emelgetni az öreg, kopott és nehéz bútort. Bandika foga alatt vidáman harsogott a lecsókolbász. Ez se mindig egyforma, baszki, kiáltott föl, hogy bevonja a lányt a beszélgetésbe, van, amelyik olyan ernyed, mint egy mindenre képtelen himbilimbi. Puha, nem áll ellent a harapásodnak. De ez jó, ez tényleg nagyon jó, bólogatott elégedetten, friss, valósággal ropog az ember foga alatt. Ezek szerint nemcsak a nem létező kutyátok szokott lecsókolbászt enni, kérdezte szomorú-kásán a lány. Hanem ti is. Nem lihegett, hangjából nem hallatszott ki a rendkívüli erőfeszítés, amellyel egyre lassulva emelgette a fotelt. Csak vicceltem, vihogott Bandika, és elhenteredett a polifoamon, na, vicceltem csak, nem kell mindent úgy mellre szívni. Szívni persze kell, vigyorodott el, aztán váratlanul elkalandoztak a gondolatai. Szívós kis féreg lehet, hogy nem akar leszakadni rólad! Vagy te vagy túl szívós, és a rohadat szervezeted nem engedelmeskedik a külső kényszernek. Makacs az is, mint egy öszvér, baszki! Akárcsak te. Pedig meg kell lennie. Tudod, te is tudod.

Tudom, hogy meg kell lennie, bólintott a lány, és tovább emelgette a nagy fotelt. Nem mutatta, hogy fárad, de egyre jobban lemerevedett a karja, mind erősebben fáj, lüktetett a dereka. Csak az öle nem, csak az öle nem akarta még a fájást. Miből vagy te, baszki, ámulozott Bandika. A lány nem válaszolt. Aztán mégis, elsötétült arccal, váratlanul. Egyél! Zabálj, és ne dumálj hülyeségeket! Talán már haragudott is. Magára, vagy Bandikára, vagy mindkettőjükre egyszerre. Hiszen ketten követték el azt, ami miatt most szenvednie kell. És nem csak testileg szenvedett. Szűkölt belül minden, minden, amit léleknek, minden, amit embernek vagy emberségnek, nőnek vagy nőiségnek neveznek. Most sajnálta, hogy nem tanította meg sírni még életében az anyja, az apjával szemben pedig az egyetlen ellenállási forma a konok hallgatás

volt, a könny nélküli szenvedés. Az anyja temetésén sem sírt. Érzéketlennek tűnő arccal bámulta a koporsót, őt meg az emberek bámulták csodálkozva, hogy még csak könnyet sem ejt az anyjáért. Az apja persze sírt, nagy krokodilkönnyeket hullatott, hörgött és bömbölt, és egyedül ő tudta, hogy hazug minden könnye, színház minden hörgése, szipákolása. Ezért történhetett meg, hogy a tulajdon anyja temetésén nem gyászt, hanem nehezen legyűrhető undort érzett. Honnan is tudhatták, hogy ő már elsírta a könnyeit az anyjáért egyedül, üres délutánokon az üres templomban. Egyébként is, kinek mi köze hozzá? A gyászához, az elárvulásához. Meglehet, hogy ekkor kezdődött el benne a távolodás attól a világtól, amelyik hazugságra kötelezi az embert. Egyedül, nem számítva senkire.

De mi lesz, ha nem sikerül, kérdezte magától riadtan, és még nagyobb hévvel emelgette tovább a fotelt. Meg kell lennie, tudom, hogy meg kell lennie, gondolta, és meg is lesz, biztatta magát. Mert ez utóbbiban már egyre kevesebb bizodalma volt. Nézte lecsókolbászt zabáló szeretőjét, akiről már biztosan tudta, hogy nem szereti. Nem szeretheti azután, ami most meg fog történni, mert megtörténik. Ha meg nem, akkor a másíknak a gyűlölete rombol össze benne minden építményt, amit ketten húztak fel szerelmük idején. És ha valaki rákérdez most, és neki őszintén kell válaszolnia, bizonyára nem tudja megmondani, hogy miért szerette ezt az embert. Ezt a rossz modorú, műveletlen, folyton káromkodó goromba fickót. Aki képes volt templomi perselyeket fosztogatni. Aki mindenkibe belekötött, akibe bele lehetett kötni, csak hogy verekedhessen. Egy idő után rá kellett jönnie arra, hogy neki már az is elég, ha megverik, mert az adrenalinszintjét nem tudta más megemelni, csak az erőszak. Milyen ember az, akinek összesen egyetlen barátja van, egy, és csakis egyetlenegy. És együttlétük viszonylag hosszú ideje alatt sem tudott rájönni arra, miért barátkoznak ők ketten. Az a másik fiú meg ez a tuskó. Amaz művelt volt, érzékeny, talán még finom is. Ez meg egy utolsó senki és érzéketlen semmi. Legfeljebb az volt a közös bennük, tűnődött néha, hogy mindketten csak kallódni tudtak a világban. Jó lenne, ha most itt lenne. Itt, az a másik. Bizonyára megsimogatná az arcát. Már régóta nagyon hiányzott neki a simogatás. A simogatás minden formája. Valamelyik. Bármelyik. A szeretkezésben sem a gyönyört, a kielégülést kereste, hanem a kényeztetést várta el az odáig vezető úton. Amit Bandikától, aki az idők során együttlétéik alkalmával mind kapkodóbbá és figyelmetlenebbé vált, nem kaphatott meg. Végül is csak a véletlenül múltott, hogy nem az ő szeretője lett. A fiú a templom kapujánál várta Bandikát akkor is, amikor a perselylopás alkalmával először találkoztak. Együtt, hármásban vágtak neki a kávézásnak induló nagy éjszakai ivászatnak. Mulatságos volt visszagondolni arra, hogy egyik combját Bandika, a másikat a fiú markolássza az asztal alatt, anélkül, hogy ők ketten tudtak volna így egymásról. Mindketten le akarták nyúlni. Ráadásul, mindketten tetszettek neki. Hogy mégis Bandika mellett döntött, annak alighanem az volt az oka, hogy őt érezte a szerencsétlenebbnek kettejük közül. Olyan kis egyszerűnek, lényegtelennek és szerencsétlennek. Olyan... nagyon szerencsétlen szerencsétlennek érezte. Még nálánál is szerencsétlenebbnek. Bizonyára megsimogatná az arcomat, gondolta, ha itt lenne. Ha itt lenne, bizonyára. Az arcomat.

Már nem tudta, mióta emelgeti a fotelt, teljesen elveszítette az időérzékét a monoton munkában, nem érzett fáradtságot, már nem érzett semmit. Bandika rég befejezte a lecsókolbász zabálását, törökülésben ült a polifoamon, és őt bámulta, de olyan tekintettel, mint aki már régen nem látja azt, amit bámul. Most hálás volt a testének, és gyűlölte is ugyanakkor. Hálás volt, mert ekkora teherbíráshoz nagyon edzettnek kellett lennie. És nagyon edzett volt. És gyűlölte, mert miatta nem akar befejeződni ez az önkínzás, miatta nem kap egy-

értelmű választ arra, véget ér-e ezzel a vesszőfutása. Ne lazíts, baszki, nógatta szórakozottan Bandika, és a fogait piszkálta. Most nem látszott szerencsétlennek. Most egy rohadt élősködő féregnek látszott. Érzéketlen szörnyetegnek. Egy időtlenül vigyorgó gnómnak. Észrevétlenül hatalmába kerítette a gyűlölet. Most meg tudta volna ölni. Ha lenne itt kés! Egy nagy, disznóölő kés! De a disznóólban csak disznók vannak, a késeket a böllérek hozzák el az ólhoz. Kés vagy akármilyen, akár egy hosszú és hegyes üvegszilánk, egy ócska pisztoly, amit régóta ígért neki Bandika, de ahogy egyéb ígétét, ezt sem tartotta be. És mit érne vele? Egy, kettő, egy, kettő... egy... kettő. Csak most vette észre, hogy gondolkodás közben végig számolt. Számol, és közben gondolkodik.

Már az ájulás kerülgette, amikor megérezte, hogy végre megpattan az a valami a testében. Iszonyatos erőfeszítéssel a feje fölé emelte a fotelt, mintha valakihez hozzá akarná vágni, és Bandika rémülten menekült a haragja elől a szekrény mögé. De a lány nem akarta bántani. Nem akart bántani senkit. Már nem. A mozdulatában sem fenyegetés volt, hanem valamilyen megfjejthetetlen, különös, groteszk és szomorú diadal. Állt szoborrá merevedve a szoba közepén, feje fölött a fotellal. S a megriadt kölyök csak sokára vette észre, hogy a combján szivárogni kezd, majd lassú patakokban elindul lefelé a vér.

SZALAY LAJOS, József és Putifárné, 1960 kl.

